

Повноваження банку як потерпілого на стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень

Скалозуб Леонід Павлович, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України

На стадії досудового розслідування банк (представник банку) має право вчинити (ініціювати) такі процесуальні дії:

1) подати заяву про вчинення кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 55, 60 КПК).

2) подати заяву про залучення до кримінального провадження представника потерпілого (ст. 58 КПК);

3) подати позовну заяву про визнання банку цивільним позивачем (ч. 2 ст. 61 КПК).

4) подати органу досудового розслідування або суду клопотання стосовно:

витребування, відповідно до ч. 5 ст. 40, ч. 2 ст. 93 КПК від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей і документів (нормативних, банківських тощо);

звернення за погодженням з прокурором до слідчого судді з клопотанням про тимчасовий доступ до предметів і документів (ч. 1 ст. 160 КПК), зокрема тих, що містять охоронювану законом таємницю (ст. 162 КПК), з можливістю ознайомитися з ними, зробити їх копії та, в разі прийняття відповідного рішення слідчим суддею, вилучити їх, зокрема в оригіналах;

призначення, відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 40 КПК ревізій та комплексних перевірок фінансової діяльності суб'єктів господарювання (внутрішні документальні перевірки діяльності банків, їх філій, відділень);

проведення (доручення на проведення оперативним підрозділам) обшуків (ст. 225 КПК) за місцем проживання та здійснення підприємницької діяльності службових осіб суб'єктів господарювання;

проведення (доручення проведення оперативним підрозділам) інших слідчих (розшукових) дій, зокрема: допиту (ст. 224 КПК), пред'явлення особи чи речей для впізнання (ст. 228, 229), проникнення до житла чи іншого володіння особи (ст. 233), огляду (ст. 237), слідчого експерименту (ст. 240), освідування особи (ст. 241) та негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 258-276 КПК);

призначення судових експертиз, зокрема: комп'ютерно-технічної (щодо системних блоків комп'ютерів та інших електронних носіїв інформації); судово-почеркознавчої (щодо належності підписів у платіжних документах); техніко-криміналістичної експертизи документів (щодо ознак матеріального підроблення реквізитів платіжних документів) тощо.

5) укладення угоди про примирення;

У провадженнях з кримінальних проступків, злочинів невеликої або середньої тяжкості, а також у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення можливе укладання між потерпілим і підозрюваним або обвинуваченим угоди про примирення. Ініціатива укладення такої угоди може виходити як від потерпілого, так і від підозрюваного або обвинуваченого з моменту повідомлення про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати. Можливість укладення угоди про примирення Представник Банку погоджує в установленому порядку. У разі узгодження можливості укладання угоди про примирення Представник Банку укладає таку угоду відповідно до норм глави 35 КПК. Якщо Представник Банку, згідно з довіреністю, не має повноважень на підписання угоди про примирення, така угода передається на підпис повноважному представнику Банку. Відомості з додатками, сканкопію угоди про примирення і вироку суду, винесеного на підставі такої угоди, вносяться в базу даних банку, визначену окремим внутрішнім нормативно-інструктивним документом.

б) ознайомлення з матеріалами кримінального провадження (ст. 290 КПК).

Під час досудового розслідування потерпілим (представником потерпілого) можуть бути оскаржені такі рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора:

бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у не поверненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами статті 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений строк;

рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування; рішення слідчого про закриття кримінального провадження; рішення прокурора про закриття кримінального провадження; рішення прокурора, слідчого про відмову у визнанні потерпілим (особою, якій відмовлено у визнанні потерпілою);

рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;

рішення слідчого, прокурора про зміну порядку досудового розслідування та продовження його згідно з правилами, передбаченими главою 39 КПК (щодо застосування примусових заходів медичного характеру).

Скарги на інші рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора не розглядаються під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження у суді згідно з правилами ст. 314—316 КПК (ст. 303 КПК).

Скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора можуть бути подані особою протягом десяти днів з моменту прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності. Якщо рішення слідчого чи прокурора

оформлюється постановою, строк подання скарги починається з дня отримання особою її копії.

Подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування не зупиняє виконання рішення чи дію слідчого, прокурора.

Скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора розглядаються слідчим суддею місцевого суду згідно з правилами судового розгляду не пізніше сімдесяти двох годин з моменту надходження відповідної скарги, крім скарг на рішення про закриття кримінального провадження, які розглядаються не пізніше п'яти днів з моменту надходження скарги.

Розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування здійснюється за обов'язкової участі особи, яка подала скаргу, чи її захисника, представника та слідчого чи прокурора, рішення, дії чи бездіяльність яких оскаржується. Відсутність слідчого чи прокурора не є перешкодою для розгляду скарги.

Ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування може бути про:

- скасування рішення слідчого чи прокурора;
- зобов'язання припинити дію;
- зобов'язання вчинити певну дію;
- відмову у задоволенні скарги.

Ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення, дію чи бездіяльність слідчого чи прокурора не може бути оскаржена, окрім ухвали про відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження.

Потерпілий має право оскаржити прокурору вищого рівня недотримання розумних строків слідчим, прокурором під час досудового розслідування (ч. 1 ст. 308 КПК).

Під час досудового розслідування можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора або відмову у відкритті провадження по ній (ч. 2 ст. 309 КПК).

Важливо: З огляду на досвід ПУМБ, у банках доцільно запроваджувати Єдиний внутрішньобанківський реєстр кримінальних проваджень, розпочатих органами досудового розслідування за зверненнями банку, а також кримінальних проваджень, розпочатих не на підставі заяви Банку, але які торкаються його інтересів, і отримання з нього відомостей про результати. Сфера застосування цієї Інструкції поширюється на всіх працівників банку, яким доручено представлення інтересів банку у кримінальному провадженні. До Реєстру вносяться відомості про: ініціативне звернення до правоохоронних органів, короткий виклад обставин інциденту і попередня правова кваліфікація правопорушення, дані про реєстрацію заяви / звернення та перелік доповнень до нього, посадову особу, яка підписала звернення / заяву та відомості про працівника (працівників), якій (яким)

доручено уявлення інтересів банку в якості представника (представників) потерпілого / заявника, цивільного позивача, цивільного відповідача;відомості про реєстрацію заяви / звернення органом, уповноваженим почати досудове розслідування (номер реєстрації в ЕРДР і дата), про посадову особу, яка проводить досудове розслідування і прокурора, який здійснює нагляд за станом слідства;відомості про процесуальну діяльність представника банку на стадії досудового розслідування (подані ним заяви, клопотання та скарги); рішеннях органу досудового розслідування; оскарження, апеляції та рішення судового органу; заходи про відшкодування збитків; участь у слідчих діях; відомості про особу, якій оголошено про підозру та правову кваліфікацію підозри;відомості про заподіяний банку збитки і вжиті заходи з відшкодування шкоди;відомості про рішення органу досудового розслідування / прокурора по закінченню кримінального провадження та вжиті заходи представником Банку при незгоді з прийнятим рішенням; відомості про судові рішення та вжиті заходи представником Банку в разі незгоди з рішенням суду;відомості про об'єднання кримінальних проваджень. До внесених до Реєстру відомостей прикріплюються копії заяв банку, процесуальних рішень представника Банку, органу досудового розслідування, прокурора і суду.